

Any de la fe

4

**El qual fou concebut
per obra de l'Esperit Sant,
nasqué de Maria Verge.**

- 32. Déu s'ha fet home: l'Encarnació.**
- 33. El perquè de l'Encarnació.**
- 34. Veritable Déu i veritable home.**
- 35. Com és home el Fill de Déu.**
- 36. Concebut per obra de l'Esperit Sant.**
- 37. Nasqué de Maria Verge.**
- 38. La Immaculada.**
- 39. Maria, Mare de Déu.**
- 40. Maria en la vida de Jesús.**
- 41. Maria en la vida de l'Església.**
- 42. La figura de Maria en el Concili Vaticà II.**

Déu s'ha fet home: l'Encarnació

Quan arribà el temps establert per Déu, el Fill Unigènit del Pare, la Paraula eterna, és a dir, el Verb i la Imatge substancial del Pare, es va encarnar: sense perdre la naturalesa divina, va assumir la naturalesa humana.

- Reprenent l'expressió de sant Joan «El Verb es va fer carn»: **l'Església anomena «Encarnació» el fet que el Fill de Déu assumís una naturalesa humana** a fi de dur a terme, per mitjà d'ella, la nostra salvació. En un himne atestat per sant Pau, l'Església canta el misteri de l'Encarnació:

«Tingueu en vosaltres els mateixos sentiments que tingué el Crist Jesús, el qual, subsistint en la condició divina, no cregué haver-se d'aferrar gelosament a la seva igualtat amb Déu, sinó que s'anorrea a si mateix, prenent la condició d'esclau, esdevingut conforme al que són els homes; i, trobat en el seu capteniment com un altre home, s'humilià a si mateix fent-se obedient fins a la mort, i mort de creu» (Fl 2,5-8).

- La Carta als Hebreus parla del mateix misteri:
*Per això el Crist, en entrar al món, diu: No volem víctimes ni ofrenes, però **m'heu format un cos**; no us plauen holocaustos ni sacrificis pel pecat. Aleshores he dit: Vet aquí que vinc a fer, oh Déu, la vostra voluntat (He 10,5-7)*
- La fe en l'Encarnació veritable del Fill de Déu és el signe distintiu de la fe cristiana: «Reconegueu l'Esperit de Déu en això: **tot esperit que confessa que Jesucrist ha vingut en la carn és de Déu**» (1Jn 4,2). Aquesta és la joiosa convicció de l'Església, que canta des del seu començament «el gran misteri de la pietat»: «Es féu visible en la carn» (1Tm 3,16).

La fe és per a ser viscuda

El Fill de Déu és féu home. L'Immens s'empetití. L'Excels es rebaixà. El qui ho és Tot, s'anorrea. És el salt més inaudit de la història, l'esdeveniment central, que ha partit la història **en dues meitats: abans i després de Jesucrist.**

Un cant: La meva ànima magnifica el Senyor, el meu esperit celebra Déu que em salva, perquè ha mirat la petitesa de la seva servena.

El perquè de l'Encarnació

- En el Credo de Nicea-Constantinoble, confessem: **«Per nosaltres els homes i per la nostra salvació**, davallà del cel. I, per obra de l'Esperit Sant, s'encarnà de la Verge Maria, i es féu home».
- El Verb es va fer carn **per salvar-nos i reconciliar-nos amb Déu**: «És Déu qui ha estat el primer d'estimar-nos i ha enviat el seu Fill com a propiciació pels nostres pecats» (1 Jn 4,10). «El Pare ha enviat el Fill com a Salvador del món» (1Jn 4,14).
 - **“Malalta**, la nostra naturalesa demanava guariment; **caiguda**, volia que l'alcessin i, **morta**, que la ressuscitessin. Havíem perdut la possessió del bé, i ens calia que ens la tornessin. **Tancats** a les tenebres, necessitàvem que ens portessin la llum. **Captius**, esperàvem un Salvador; **presoners**, una ajuda; **esclaus**, un alliberador. Totes aquestes raons, no tenien importància? ¿No havien de moure Déu fins al punt de fer-lo baixar a la nostra naturalesa humana per visitar-la, ja que la humanitat es trobava en un estat tan miserable i malaurat?” (San Gregori de Nissa)
- El Verb es va fer carn **perquè així nosaltres coneguéssim l'amor de Déu**: «La caritat de Déu envers nosaltres s'ha manifestat en això: que Déu ha enviat el seu Fill Unigènit al món, **a fi que visquem per ell**». «Tant va estimar Déu el món, que va donar el seu Fill Unigènit, **perquè tot el qui creu en ell no es perdi, sinó que tingui la vida eterna**».
- El Verb s'ha fet carn **per tal de ser el nostre model de santedat**: «Feu-vos deixebles meus...» **«Jo sóc el camí, la veritat i la vida»**; I, a la muntanya de la transfiguració, el Pare ens mana: «Escolteu-lo». Ell és el model de les benaurances i la norma de la Llei nova: «Estimeu-vos els uns als altres, tal com jo us he estimat».
- El Verb s'ha fet carn **per fer-nos participants de la naturalesa divina**» (2Pe 1,4): «La raó per la qual el Verb es va fer home, i el Fill de Déu, Fill de l'home, és perquè l'home, entrant en comunió amb el Verb i rebent així la filiació divina, esdevingui fill de Déu» «Car el Fill de Déu es va fer home per fer-nos Déu».

La fe és per a ser viscuda

Ens cal pensar, meditar, agrair, pregar. Tot ho heu fet per mi. Gràcies, Senyor.

Veritable Déu i veritable home

- En Jesús, **Déu s'ha fet realment un de nosaltres**, i així el nostre germà; però no per això va deixar de ser alhora Déu. El Concili de Calcedònia, de l'any 451, declarà que la divinitat i la humanitat estan unides en l'única persona divina de Jesucrist, “sense confusió ni divisió”.
- L'Església s'ha esforçat durant llarg temps en poder expressar la **relació entre divinitat i humanitat en Jesús**. Divinitat i humanitat no estan enfrontades, com si Jesús fos parcialment Déu i parcialment home. Tampoc és cert que la naturalesa divina i la naturalesa humana es barregin en Jesús.
- Déu no ha pres només en aparença un cos humà (*docetisme*), sinó que **es va fer realment home**. Tampoc no es tracta de dues persones diferents (*nestorianisme*). L'única persona és la del Verb. Tampoc no és cert que en Jesucrist la naturalesa humana desaparegui en ser assumida per la naturalesa divina (*monofisisme*).
- Contra totes aquestes heretgies l'Església ha mantingut ferma la fe que Jesucrist és, en una persona, alhora veritable Déu i veritable home. En la seva actitud, l'Església no pretén explicar un misteri inabastable a la intel·ligència humana, sinó, per dir-ho així, fixa els pilars de la fe, designa la “direcció” en què pot buscar-se **el misteri de la identitat de Jesús**.

La fe és per a ser viscuda

En qualsevol etapa de la vida cristiana, és importantíssim contemplar i adorar la humanitat de Jesús. Dirà santa Teresa: “Enamorarse de la sagrada humanidad de Jesús y traerle siempre consigo y hablar con él... es excelente manera de aprovechar y muy en breve.”. Aquest va ser el camí de Teresa; també el de Francesc d'Assis, sant Antoni de Pàdua, sant Bernat, santa Catalina de Siena, san Ignasi de Loiola i molts altres.

És, doncs, un camí “garantit”. Per què no provar-lo?

Com és home el Fill de Déu.

- Jesús posseeix realment un **cos i una ànima racional plenament humana**. El Fill de Déu va treballar amb les seves **mans humanes**, va pensar amb la seva **intel·ligència humana**, va obrar amb **voluntat humana, va estimar amb cor humà**. Nascut de la Verge Maria, es va fer veritablement un de nosaltres, **semblant en tot a nosaltres, fora del pecat**.
- Un **cos i una ànima** que, com a humans, **podien créixer, desenvolupar-se, progressar**. I al mateix temps, units personalment al Fill de Déu, participaven de la plenitud que a Déu escau. Per la seva part, la **voluntat humana i la voluntat divina de Jesús no s'oposen**, sinó que cooperen, de manera que Jesús ha volgut humanament tot el que divinament ha decidit amb el Pare i l'Esperit Sant per a la nostra salvació.
- **El seu cos té rostre humà** i pot plasmar-se en imatge; i pot ser així venerada perquè pertany al Fill de Déu. El creient que venera la seva imatge, «venera la persona que s'hi representa». **De forma particular és venerat el cor de Jesús**, amb el qual ens va estimar i es va lliurar per tots i cadascú de nosaltres. Jesús ens ha estimat amb un cor humà que ha estat traspasat pels nostres pecats i per a la nostra salvació.

La fe és per a ser viscuda

Tenir en compte la humanitat de Crist és una manera de pregar a l'abast de tothom; **és imaginar-se Jesús en qualsevol moment de la seva vida**: escoltar la seva paraula, veure les seves reaccions, penetrar la seva intenció, descobrir els sentiments del seu cor... “com si estiguéssim allí”. En realitat, en la ment i en el cor de Jesús “érem allí”: al portal de Betlem, a la muntanya del Tabor, al Cenacle, al Calvari...

Aniran així sorgint i formant-se en nosaltres **els mateixos sentiments de Jesús**: humilitat, amor a la pobresa, lliurament sincer al treball de cada dia, confiança total en el Pare, comprensió davant qualsevol misèria, consagració al bé dels altres.

Concebut per obra de l'Esperit Sant

- **L'Anunciació a Maria inaugura la «plenitud dels temps»** és a dir, el compliment de les promeses i de les preparacions. Maria és invitada a concebre aquell en qui «habitarà corporalment la plenitud de la divinitat». **La resposta divina** a la pregunta: «I, com es farà això, si jo no conec home?» **la dóna el poder de l'Esperit:** «L'Esperit Sant vindrà damunt teu».
- **La missió de l'Esperit Sant sempre va unida i ordenada a la del Fill.** L'Esperit Sant és enviat per santificar el sí de la Verge Maria i fecundar-lo divinament, ell que és «Senyor i infon la vida», fent que Maria concebi el Fill etern del Pare en una humanitat treta de la seva.
- El Fill unigènit del Pare, concebut com a home en les entranyes de la Verge Maria, és «Crist», és a dir, ungit per l'Esperit Sant, des del començament de la seva existència humana. **Tota l'existència humana de Jesús està marcada per l'acció de l'Esperit Sant,** que l'ha ungit i manifestat progressivament al món: als pastors, als mags, a Joan Baptista, als deixebles... Jesús és el "Crist", és a dir, l'"ungit" per l'Esperit Sant.
- L'Esperit Sant que ha estat present en la vida de Jesús des de l'inici fins a ressuscitar-lo d'entre els morts, és el mateix Esperit Sant que és present, també des de l'inici, en la vida de l'Església: des de la Pentecosta fins a la resurrecció final.

Una reflexió: Els 4 "Sí" que han canviat la història.

Primer Sí: Déu creador el pronuncià; i començà la terra i el cel, la vida, l'home i la dona. Un Sí, fruit de l'amor de Déu Pare.

Segon Sí: El pronuncià una dona, **Maria** de Natzaret. Amb el seu sí va encarnar-se el Redemptor, i es partí la història en dues meitats: abans i després de Jesucrist: un sí fruit de l'amor de Maria.

Tercer Sí: el de **Jesús** a Getsemaní. Que no es faci la meua voluntat sinó la teua. Ens ha aconseguit la salvació. Un sí fruit de l'amor de Jesús.

El quart Sí: no s'ha pronunciat encara. **És el teu i el meu.** El món l'està esperant. Si es pronuncia, sorgirà en el món quelcom molt gran. També ha de ser fruit de l'amor. Ens decidim?

Nasqué de Maria Verge

- «Déu va enviar el seu Fill», però per «formar un cos» **va voler la col·laboració lliure d'una criatura**. Per això, des de tota l'eternitat, Déu va escollir, per ser la Mare del seu Fill, una filla d'Israel, una noia jueva de Natzaret, a Galilea, «una noia verge promesa amb un home que es deia Josep, de la casa de David, i el nom de la verge era Maria». Déu Pare volgué que l'acceptació per part de la Mare predestinada precedís l'Encarnació, perquè, així com la dona havia contribuït a la mort, també contribuís a la vida.
- Des de les primeres formulacions de la fe, l'Església ha confessat que Jesús va ser concebut només per obra de l'Esperit Sant en el sí virginal de Maria. Les narracions evangèliques entenen la **concepció virginal com una obra divina que ultrapassa tota comprensió i tota possibilitat humanes**: «El que ha estat engendrat en ella és certament obra de l'Esperit Sant», diu l'àngel a Josep, referint-se a Maria, la seva promesa. L'Església hi veu el compliment de l'anunci profètic d'Isaïes: «Vet aquí que la Verge concebrà i infantarà un fill».
- La fe en la concepció virginal de Jesús ha desvetllat una oposició viva, burles i incomprendiments per part dels incrèduls, jueus i pagans. El sentit d'aquest esdeveniment només és accessible a la fe. **L'Església sempre ha cregut que la virginitat de Maria és real, no simbòlica. I que Maria fou "sempre verge"**. En efecte, el naixement del Crist «no va disminuir, sinó que va consagrar la integritat virginal» de la seva mare. La litúrgia de l'Església celebra Maria com la "*Aeiparthenos*", «sempre verge».
- Quan l'evangeli parla de **"germans de Jesús"**, es refereix a pròxims parents, com s'acostuma a expressar en la llengua hebrea.
- Maria és verge perquè la seva virginitat és el signe de la seva fe, «que cap dubte no altera» (Lumen Gentium, 63), i de la seva donació sense particions a la voluntat de Déu. Per aquesta fe li arribà de ser la mare del Salvador: «Maria és més benaurada per haver rebut la fe del Crist que no pas per haver concebut la carn del Crist» (Sant Agustí)

Cant:

Oh Mare virginal, santa Maria. Vós sou la nostra llum, la nostra guia, puig Déu de terra i cel Senyora us féu. Sigueu nostra salut, Mare de Déu.

La Immaculada

- **A fi de ser la Mare del Salvador**, Maria «fou enriquida de Déu per endavant amb aquells privilegis que esqueien a un funció tan alta». L'àngel Gabriel, en el moment de l'Anunciació, la saluda dient-li «plena de gràcia». Per poder donar l'assentiment lliure de la seva fe a l'anunci de la seva vocació, calia que fos totalment conduïda per la gràcia de Déu.
- Durant tota l'Antiga Aliança, **la missió de Maria va ser preparada** per la de dones santes. Al començament hi ha **Eva**: malgrat la seva desobediència, va rebre la promesa d'un descendent que vencerà el Maligne i la de ser mare de tots els vivents. En virtut d'aquesta promesa, **Sara** va concebre un fill, malgrat la seva edat avançada. Contra tota esperança humana, Déu va escollir allò que era considerat impotent i feble per mostrar la seva fidelitat a la promesa: **Anna**, la mare de Samuel, **Dèbora**, **Rut**, **Judit** i **Ester**, i moltes altres dones.
- Al llarg dels segles l'Església ha pres consciència que Maria, «plena de gràcia» per Déu havia estat redimida des de la seva concepció. És això el que confessa el dogma de la Immaculada Concepció, proclamat el 1854 pel Papa Pius IX:

“La benaurada Verge Maria, des del primer instant de la seva concepció, per una gràcia i un favor singular de Déu totpoderós, en virtut dels mèrits de Jesucrist, Salvador del llinatge humà, va ser preservada intacta de tota màcula de pecat original”.

- Aquesta «santedat excelsa, absolutament única», li ve tota del Crist: Maria «**fou redimida d'una manera eminent** pels mèrits del seu Fill». Els Pares de la tradició oriental anomenen la Mare de Déu «la Tota Santa» (Panaghia). La celebren com «indemne de tota taca de pecat, plasmada per l'Esperit Sant i formada com una nova criatura». Per la gràcia de Déu Maria va perseverar neta de tot pecat personal durant tota la vida.

Una pregària:

Déu vos salve, Maria, plena de gràcia.

El Senyor és amb vós, beneïda sou vós entre totes les dones.

I beneït és el fruit del vostre ventre, Jesús.

Maria, Mare de Déu

- Anomenada pels Evangelis «**la Mare de Jesús**», Maria és aclamada per Elisabet, a impuls de l'Esperit, abans i tot del naixement del seu Fill, com «**la Mare del meu Senyor**». Aquell que ella va concebre com a home per obra de l'Esperit Sant i que va ser de debò el seu Fill segons la carn, no és altre que el Fill etern del Pare, **la segona Persona de la Santíssima Trinitat**. L'Església confessa que Maria és verament **Mare de Déu** (Theotokos).
- Qui anomena Maria Mare de Déu professa amb aquesta afirmació que **el fill de Maria és Déu**. De resultes d'algunes disputes en l'Església antiga sobre la identitat de Jesús, l'Església reunida en **Concili a Efes, l'any 431**, va proclamar que l'atribut de "Theotokos" ("Mare de Déu) expressa la correcta interpretació de la Sagrada Escripura. Maria no va simplement donar a llum un home que, més tard, després del seu naixement, hauria "esdevingut" Déu, sinó que, **ja en el si de Maria, el nen és el veritable Fill de Déu**, L'objecte principal de tal afirmació no és Maria, sinó Jesús, que és veritable Déu i veritable home.
- Maria, enaltida, per gràcia de Déu, després del seu Fill, per sobre de tots els àngels i de tots els homes, per ser Mare santíssima de Déu, que va prendre part en els misteris de Crist, és justament honorada per l'Església amb un culte especial. I, certament, des dels temps més antics, **la Verge Maria és venerada amb el títol de «Mare de Déu»**, a l'empara de la qual els fidels suplicants s'acullen en tots els perills i necessitats. (Concili Vaticà II, LG 66)
- «L'Esperit Sant vindrà sobre teu i el poder de l'Altíssim et cobrirà amb la seva ombra, per això **el fruit que naixerà serà sant i l'anomenaran Fill de Déu**».

Una pregària:

Santa Maria, Mare de Déu,
pregueu per nosaltres, pecadors,
ara i en l'hora de la nostra mort. Amén.

Maria en la vida de Jesús

- Com tota mare, Maria, Mare de Jesús, va tenir una **presència especial** en tots els moments i situacions de la vida del seu Fill.
- Des de l'anunci de l'àngel i acceptació de Maria, "l'esclava del Senyor", el va portar els **nou mesos de la gestació en el seu si**.
- Ella el va **infantar**, en una cova; el va **alletar** llarg temps. Recordem: "*Benaurades les entranyes que et van dur i els pits que en van alletar*".
- Al costat del seu espòs, Josep, **el va protegir** en els difícils moments de la seva infància. Recordem Betlem, Herodes, Egipte...
- **Juntament amb Josep, Maria va ser educadora** del seu fill; com a veritable home, Jesús anava creixent en saviesa i en santedat a la vora de Maria. El va ensenyar a pregar, a servir, a estimar. A la llar de Natzaret, en Josep i Maria, Jesús va tenir la sort de veure exemples de tota virtut.
- Totes les **alegries** de Maria, i tots els moments de **dolor** estan vinculats a Jesús; a Natzaret, en la vida pública, al Calvari, en la resurrecció. Maria assumia totes les circumstàncies, alegres i doloroses, amb disponibilitat total als designis de Déu, guardant i meditant en el seu cor.
- Amb l'ajut de Josep, i més tard mare viuda, **va viure l'evolució de Jesús**, atenta i activa per qualsevol servei, respectuosa de la personalitat i missió de Jesús, que ella anava intuïnt. Gairebé sempre de lluny, en alguns moments més de prop, **va anar sabent de la vida pública de Jesús**, de la seva predicació, dels moments d'exaltació per part de la gent senzilla del poble i dels de rebuig per part de les autoritats religioses i civils.
- Això sí, **al camí de l'amargura i a la creu** no hi podia faltar la mare. Maria està dempeus, sostenint Jesús en el seu lliurament al Pare i a la humanitat. Ja abans que Jesús ho digui, Maria fa de mare de tots. Jesús ho expressarà clarament: "Aquí tens el teu fill".
- Més que ningú, **Maria creia i esperava la resurrecció** de Jesús. Per això, més que ningú va tenir la joia de la resurrecció. Present sempre en la vida de Jesús, calia que al cel hi fos –i és– present en cos i ànima al costat de Jesús. És l'Assumpta.

La fe és per a ser viscuda

No es pot entendre Jesús sense Maria. No es pot trobar Jesús sense Maria. No es pot estimar Jesús sense estimar Maria. Maria ens ha donat Jesús. Maria ens porta sempre a Jesús: Com a les noces de Canà, Maria segueix indicant-nos: "Feu el que ell us digui".

Maria en la vida de l'Església

- Jesús i l'Església són un sol cos: **el Cos Místic de Crist**. Maria, la mare del Cap és també mare dels membres. La seva maternitat espiritual va començar en el naixement de Jesús. **En donar-nos el seu Fill, ens ha donat la Vida**. És aquesta la missió de la mare.
- Al peu de la creu, Jesús va voler indicar-ho clarament. A Joan, que ens representava, li diu: **“Aquí tens la teva mare”**. D'aleshores ençà el deixeble la rebé a casa seva.
- En la dispersió dels deixebles a la mort de Jesús, Maria –dirà sant Joan d'Àvila- **els arreplega**, els assegura el perdó de Jesús i els refà l'esperança de la resurrecció.
- Maria és present al Cenacle amb els apòstols, **pregant i esperant la vinguda de l'Esperit Sant**. És el “naixement” de l'Església. No hi podia faltar la mare.
- La **primitiva comunitat cristiana** gaudeix de l'escalf maternal de Maria, ni que no aparegui en les cròniques ni en les decisions.
- Des de l'inici, **l'Església** ha venerat Maria com a Mare. Tots els **sants** li han professat un afecte especial. Els **escriptors, els pintors, els escultors, els músics, els poetes...** han tingut en Maria un tema preferit per les seves creacions més reeixides.
- Arreu del món, els **temples** dedicats a Maria, les **imatges** de la mare han acompanyat la vida cristiana dels nostres avantpassats i dels nostres contemporanis, acomplint així la profecia de Maria: *“Totes les generacions em diran benaurada”*.
- Cadascú pot donar fe de que el grau de la seva vitalitat cristiana ha estat vinculada **al grau de la devoció cordial a Maria, la Mare**.
- Fins i tot, Déu ha volgut que en moments concrets de la vida de l'Església s'hi fes Maria present en les seves **aparicions**, per refermar en els cristians la fe i l'adhesió al missatge de Jesús. Maria continua indicant: *“Feu el que ell us digui”*.

Una pregària a Maria: de les més antigues.

“Sota el vostre mantell ens emparem, santa Mare de Déu. Escolteu les nostres pregàries en tota necessitat. I aparteu-nos sempre dels perills, Verge gloriosa i beneïda.”

La figura de Maria en el Concili Vaticà II

- En la Constitució sobre l'Església (Lumen Gentium), el Concili dedicà el capítol VIII a **la Verge Maria, Mare de Déu**, en el misteri de Crist i de l'Església. En ressaltem alguns paràgrafs:
- La Mare de Déu és reconeguda i venerada com a **veritable Mare de Déu** i del Redemptor. Redimida de manera eminent, en previsió dels mèrits del seu Fill. Per aquest motiu és també proclamada com a membre excel·lentíssim i enterament singular de l'Església i com a tipus i exemplar de la mateixa en la fe i en la caritat.
- Ella sobresurt entre els humils i pobres del Senyor, que confiadament esperen i reben d'ell la salvació. **Amb ella** mateixa, Filla excelsa de Sió, **es compleix la plenitud dels temps**. Així va avançar també la Santíssima Verge en el **pelegrinatge de la fe**, i va mantenir fidelment la seva unió amb el Fill fins a la creu, patint profundament amb el seu Unigènit i associant-se amb entranyes de mare al seu sacrifici.
- La Verge **Immaculada**, preservada **immune de tota taca de culpa original**, acabada la seva vida terrenal, **va ser assumpta en cos i ànima** a la glòria celestial i va ser enaltida pel Senyor com a **Reina** universal.
- **Un sol és el nostre Mediador...**, l'home Jesucrist, que es va lliurar a si mateix per redempció de tots. **La missió maternal de Maria envers els homes no enfosqueix ni disminueix** de cap manera aquesta mediació única de Crist, sinó que serveix per demostrar el seu poder. Tot l'influx salvífic de la Santíssima Verge sobre els homes, **lluny d'impedir la unió immediata dels creients amb Crist, la fomenta**.
- Aquesta **maternitat** de Maria en l'economia de gràcia **perdura constantment**. Assumpta al cel, no ha deixat aquesta missió salvadora, sinó que amb la seva múltiple intercessió continua obtenint-nos els dons de la salvació eterna. La Verge Maria és invocada en l'Església amb els títols **d'Advocada, Auxiliadora, Mitjancera**. La qual cosa, però, s'ha d'entendre de manera que no resti ni afegeixi a la dignitat i eficàcia de Crist, únic Mitjancer.
- El sant Concili recomana a tots els fills de l'Església **que fomentin amb generositat el culte a la Santíssima Verge**. Recordin els fidels que la veritable devoció no consisteix ni en un sentimentalisme estèril i transitori ni en una vana credulitat, sinó que procedeix de la fe autèntica, que ens indueix a reconèixer l'excel·lència de la Mare de Déu, que **ens impulsa a un amor filial cap a la nostra Mare i a la imitació de les seves virtuts**.

Un cant: Quan l'amor era estrany a la terra, ens donàreu a tots un germà; d'aquest foc deu-nos, Mare, una espurna, que ens abranti d'amor cristià.